Commissie Omgevingskwaliteit

Bezoekadres
Weesperplein 8
Amsterdam

Postbus 1409
1000 BK Amsterdam
crk@amsterdam.nl
www.crk.amsterdam.nl

Commisse Aanwijzing Monumenten

Onderwerp	Adviesaanvraag aanwijzing woon-/winkelpand Haarlemmerdijk 146
Datum	26 augustus 2024
Commissie	Freek Schmidt (voorzitter), Isabel van Lent (architectuurhistoricus), Petra Brouwer (architectuurhistoricus), Bastiaan van de Kraats (restauratiearchitect)
Secretaris	Elles van den Hoek
Adviseur(s)	Agnes Hemmes (Monumenten en Archeologie)

Geachte leden van het dagelijks bestuur van stadsdeel Centrum,

U heeft de subcommissie Aanwijzing Monumenten van de Commissie Omgevingskwaliteit gevraagd advies uit te brengen over de monumentwaardigheid van het woon-/winkelpand Haarlemmerdijk 146.
De commissie hanteert bij de advisering de selectiecriteria voor monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten, zoals vastgesteld in de Erfgoedverordening. Zij beoordeelt of dit pand voor Amsterdam van belang is vanwege de stedenbouwkundige, architectonische en/of cultuurhistorische waarde. Daarnaast wordt vastgesteld in hoeverre het een gaaf en/of zeldzaam voorbeeld is voor een bepaalde periode of van een bepaald (gebouw)type.

De commissie adviseert u Haarlemmerdijk 146 te beschermen als gemeentelijk monument, vanwege de stedenbouwkundige, architectonische en cultuurhistorische waarde. De zorgvuldig ontworpen 19de-eeuwse voorgevel met winkelpui uit 1916 is een representatief onderdeel van deze historische winkelstraat. De meerwaarde, die bescherming als monument rechtvaardigt, ligt met name in de combinatie van deze pui met de unieke en gaaf bewaarde interieurafwerking op de eerste verdieping, waaronder een rijk uitgevoerd gepolychromeerd plafond. Vanwege de ornamenten die verwijzen naar de opdrachtgeefster van de verbouwing uit 1891, heeft deze afwerking ook zeldzaamheidswaarde.

Stedenbouwkundige waarde
De Haarlemmerdijk maakt onderdeel uit van de in de 13de eeuw aangelegde zeedijk langs het IJ, die tijdens de stadsuitleg van 1610 als ruggengraat fungeerde voor het nieuw te ontwikkelen gebied. Aan het eind van de 19de eeuw maakte de straat, waar van oudsher veel winkels waren gevestigd, een transformatie door naar een moderne winkelstraat met etalages.
Het woonwinkelpand op nummer 146 is een representatief voorbeeld van deze ontwikkeling.

Architectonische en cultuurhistorische waarde
Het waarschijnlijk van oorsprong 17de-eeuwse woonhuis, werd in 1891 in opdracht van Hendrika Schwarze, weduwe van broodfabrikant C.W. Hubers, grondig verbouwd. De verdiepingshoogtes en kap werden aangepast, waardoor ook de zolder voor bewoning geschikt werd. De twee vensterassen brede voorgevel in neorenaissance stijl stamt uit die tijd, net als de nog aanwezige rijk gedetailleerde interieurafwerking op de eerste verdieping met kamer-en-suite, neorenaissance lambriseringen, marmeren schouwmantels en de geornamenteerde en gepolychromeerde stucwerk plafonds. Anders dan de voor die tijd gebruikelijke prefab stucplafonds, is hier een maatwerk plafond aangebracht. De ornamenten verwijzen naar de familiale en economische achtergrond van de opdrachtgeefster, zoals het ornament met attributen van Mercurius, god van de handel,en de naam van de broodfabriek van Hubers aan de Haarlemmer Houttuinen.
In 1916 kreeg het pand een nieuwe eigenaar, die het architectenbureau van Ph.A. Warners opdracht gaf om een nieuwe winkelpui te ontwerpen. De indeling met gebogen etalageruit, beëindigd door een band van kleine ruiten, en diepe portiek met granitovloerafwerking en tegellambrisering in sobere Jugendstil, is nog compleet aanwezig.

Gaafheid, herkenbaarheid en zeldzaamheid
Het exterieur van het woonwinkelpand is grotendeels gaaf en vormt een representatief onderdeel van de ontwikkeling van de Haarlemmerdijk als winkelstraat, waarvan het aantal vooroorlogse winkelpuien inmiddels beperkt is.
De rijke afwerking op de eerste verdieping met duidelijke verwijzing naar de eigenaar, in tegenstelling tot de voor die tijd gebruikelijke prefab stucplafonds, heeft daarnaast zeldzaamheidswaarde.

Amsterdam, 7 oktober 2024
Commissie Aanwijzing Monumenten

Freek Schmidt, voorzitter

Cc Monumenten en Archeologie